

Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma Düzeylerini Belirleme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma Düzeylerini Belirleme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27657>

Özet

Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma Düzeylerini Belirleme Ölçeği, 4 ila 6 yaş arasındaki okul öncesi dönem çocukların sergilediği sorumlu davranış düzeylerini sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, çocukların günlük yaşam, öz bakım ve sosyal etkileşim bağlamlarında gösterdikleri sorumluluk becerilerini öğretmen veya ebeveyn gözlemleri aracılığıyla değerlendirmeye olanak tanır. Ölçeğin geliştirme çalışması, sorumlu davranış kavramının erken çocukluk dönemindeki önemini vurgulamakta ve bu yapıya ilişkin güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı sunmayı hedeflemektedir.

Ölçek, çocuk gelişim uzmanları ve eğitimciler için değerli bir kaynak olup, çocukların sorumluluk gelişimindeki güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye yardımcı olur. Bu sayede, erken müdahale programlarının ve eğitim stratejilerinin bireyselleştirilmesine temel oluşturulmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sorumlu davranış, Okul Öncesi Dönem, Çocuk Gelişimi, Ölçek Geliştirme, Gözlemci Derecelendirme, Erken Çocukluk Eğitimi.

Yazarlar

Altunok-Çal, İrem, Yeşil, Rıdvan.

Amaç

Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma Düzeylerini Belirleme Ölçeği'nin temel amacı, 48 ila 72 aylık çocukların günlük yaşamda, okul ortamında ve sosyal ilişkilerinde sergiledikleri sorumlu davranışların kapsamlı ve objektif bir şekilde ölçülmesini sağlamaktır. Bu ölçüm aracı, okul öncesi eğitim müfredatında yer alan sorumluluk becerilerinin kazanım düzeylerini tespit etmek ve bu alandaki gelişimsel ihtiyaçları ortaya koymak için tasarlanmıştır.

Ölçek, araştırmacılara ve uygulayıcılara, çocukların sorumluluk bilincini geliştirmeye yönelik eğitim programlarının etkinliğini değerlendirme fırsatı sunar. Ayrıca, çocukların sorumlu davranışları ne sıklıkla ve ne düzeyde gösterdiğini belirleyerek, ebeveynlere ve öğretmenlere rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, erken çocukluk döneminde kritik bir sosyal-duygusal beceri olan **sorumlu davranış** yapısının ölçmektedir. Sorumlu davranış, bireyin kendisine, çevresine ve başkalarına karşı görevlerini yerine getirme eğilimi olarak tanımlanır. Okul öncesi dönem bağlamında bu yapı

genellikle üç temel alt boyutta incelenir:

Öz Bakım Sorumluluğu: Giyme, yemek yeme gibi kişisel ihtiyaçların karşılanması ve görev bilinci.

Görev Sorumluluğu: Okul veya evde verilen görevleri (oyuncakları toplama, materyalleri yerine koyma) zamanında ve doğru şekilde yerine getirme.

Sosyal Sorumluluk: Kurallara uyma, başkalarına ve duygularına saygı gösterme ve grup içinde işbirliği yapma becerisi.

Ölçek, bu çok boyutlu yapıyı gözlem yoluyla değerlendirerek, çocukların sorumluluk gelişimindeki bütüncül profilini ortaya koymaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, yapının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu göstermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmada, kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş ve madde havuzunun ilgili literatürü ne ölçüde temsil ettiği incelenmiştir.

Yapı geçerliği kapsamında, ölçeğin sorumlu davranışın altında yatan faktörleri doğru bir şekilde ölçüp ölçmediği analiz edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak varsayılan alt boyutlara bağlı olarak bir şekilde ayrıştığını ve ilgili yapıyı ölçmek için yeterli katkı sunduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma Düzeylerini Belirleme Ölçeği'nin güvenilirlik analizleri, ölçümlerin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. İç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa), ölçeğin genelinde yüksek bir değere (tipik olarak .85 ve üzeri) sahip olduğu tespit edilmiştir; bu durum, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek bir uyum sergilediğini göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin zamana karşı kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik çalışması yürütülmüştür. Elde edilen korelasyon katsayıları, ölçek puanlarının belirli bir zaman aralığında tutarlı kaldığını ve ölçme araçlarının kararlı sonuçlar verdiğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliğini belirlemek amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin sorumlu davranış yapılarıyla tutarlı, çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu analizler sonucunda, ölçek maddelerinin net bir şekilde belirlenen faktörler altında toplandığı görülmüştür.

DFA ise, AFA'da belirlenen faktör yapısının farklı bir örneklem üzerinde doğrulanması amacıyla kullanılmaktadır. DFA sonuçları, uyum indekslerinin (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) kabul edilebilir sınırlarda olduğunu göstererek, ölçeğin çok faktörlü yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu ve ölçeğin yapısal geçerliğinin güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Development)

Format: Gözlemci Derecelendirme Ölçeği (Öğretmen veya Ebeveyn tarafından doldurulur).

Language Available: Türkçe

Population Group: Okul Öncesi Dönem Çocukları

Age Group: 48-72 ay (4-6 yaş)

Population Details: Ölçek, Türkiye'deki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocuklar üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (Örn: Hiçbir Zaman, Nadiren, Bazen, Çoğunlukla, Her Zaman).

Anahtar Kelimeler

Öz Bakım Sorumluluğu, Sosyal Sorumluluk, Görev Sorumluluğu, Faktör Analizi, Geçerlik, Güvenirlilik, Erken Çocukluk.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Sorumlu Yazar: İrem ALTUNOK ÇA

İletişim: iremraika@gmail.com

Testin Geliştirildiği Yılı: 2019

İzinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve araştırmaya dayalı kullanımlar için genellikle yazarlardan izin alınarak ücretsiz olarak kullanılabilir. Ticari kullanım için yazarlarla doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Altunok-Çal, İ., ve Yeşil, R. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma

Düzeylerini Belirleme Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3) , 2415-2431. doi: 10.33206/mjss.534521.

Makalenin orijinal bağlantısı Dergipark üzerinden erişilebilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı bu adresten indirilebilir: okul-oncesi-donem-cocuklarinin-sorumlu-davranma-duzeylerini-belirleme-olcegi-toad.pdf

Okul Öncesi Dönem Çocukların Sorumlu Davranma Düzeylerini Belirleme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tam listesi için lütfen referans olarak belirtilen akademik makaleye başvurunuz.